

Tilburg University

De politieke samenwerking in de Europese Gemeenschap en de organisatie van het politiewezen in België

Fijnaut, C.J.C.F.

Published in:
EG-fraudebestrijding in de praktijk

Publication date:
1994

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Fijnaut, C. J. C. F. (1994). De politieke samenwerking in de Europese Gemeenschap en de organisatie van het politiewezen in België. In C. J. C. F. Fijnaut, L. Huybrechts, & C. Van den Wijngaert (Eds.), *EG-fraudebestrijding in de praktijk* (pp. 192-207). Maklu Uitgevers.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

**DE POLITIELE SAMENWERKING IN DE EUROPESE
GEMEENSCHAP EN DE ORGANISATIE VAN HET
POLITIEWEZEN IN BELGIE**

door

Cyrille FIJNAUT

Gewoon Hoogleraar Criminologie en Strafrecht, K.U.Leuven en
Erasmus Universiteit Rotterdam

Afdeling 1.

INLEIDING

De samenwerking tussen de reguliere politiediensten in West-Europa is traditioneel een wat aparte kwestie. Zeker in die zin dat zij in het algemeen een vertrouwelijk, zometijde geheim karakter heeft en niet berust op multilateraal gesloten verdragen. Deze karakteristieken zijn zowel eigen aan een traditionele instantie als Interpol als aan de politiesamenwerking die de Lid-Staten van de Europese Gemeenschap (EG) onder de vlag van TREVI bedrijven. In beide gevallen gaat het "gewoon" om een vorm van intergouvernementele samenwerking, zij het ook dat in het ene geval (TREVI) de "gouvernementen" een directe, beslissende rol in de organisatie van de samenwerking spelen, terwijl zij in het andere geval (Interpol) hierin veeleer een indirecte, ondersteunende rol vervullen. Waar Interpol nog veel weg heeft van een internationale politiebroederschap, is TREVI duidelijk een intergouvernementeel samenwerkingsverband.

Met het voorgaande is tevens zoveel gezegd als dat de internationale samenwerking tussen de (reguliere) politiediensten in West-Europa tot voor kort goeddeels was georganiseerd buiten de kaders van de algemene politieke, economische en justitiële samenwerking in Europa om. Zij was (en is) bv. noch ingekaderd in de structuren van de Raad van Europa noch vormde (en vormt) zij een onderdeel van de EG of van de Europese Politieke Samenwerking (EPS) tussen de Lid-Staten van de EG. En deze vaststelling is belangrijk omdat zij begrijpelijk maakt waarom het plan - we komen er later op terug - om in het kader van de Europese Politieke Unie een Europol op te richten zoveel commotie heeft verwerkt. De verwezenlijking van dit idee betekent immers een vrij radicale doorbraak van de gevestigde tradities. Anderzijds echter mag deze vaststelling niet over het hoofd doen zien dat in de schoot van de EG reeds enkele jaren internationale politiesamenwerking wordt georganiseerd, maar ... dan wel internationale samenwerking tussen bijzondere politiediensten; dit met het oog op de daadwerkelijke handhaving van allerlei EG-recht. En daarenboven is het zo dat de EG in bepaalde opzichten kan worden beschouwd als een politie-orgaan, m.n. waar het gaat om de bevoegdheden van de Europese Commissie om overtreding van de regels i.v.m. de eerlijke mededinging vast te stellen. De kwestie van de internationale politiesamenwerking in het kader van de EG is dus aanzienlijk gecompliceerder dan velen geneigd zijn te denken.

Hierna zal deze ingewikkelde kwestie niet uit de doeken worden gedaan in de volgorde waarin ze zoëven is gepresenteerd, maar precies in de omgekeerde volgorde. Deze werkwijze heeft het voordeel dat de lezer *ab ovo* vertrouwd kan worden gemaakt met de problemen die zich in dit verband (zijn gaan) stellen. Dit wil zeggen dat eerst wordt ingegaan op het bestaan en de ontwikkeling van communautaire politie(diensten). Vervolgens zal de steeds grotere rol worden besproken die de EG speelt in de organisatie van de gemeenschappelijke handhaving van het communautaire recht door de (nationale) bijzondere politiediensten. En tenslotte zal de omstreden poging tot communautarisering van de reguliere politie(samenwerking) in de EG onder ogen worden gezien.

In het tweede deel van deze voordracht zal de aandacht dan uitgaan naar de (mogelijke) implicaties van de 2 laatstgenoemde ontwikkelingen voor het politiewezen in België, voor het algemene politiewezen aan de ene kant en voor het bijzondere politiewezen aan de andere kant. Om deze mogelijke implicaties meer zichtbaar te maken zal, waar dit uitkomt, worden verwezen naar de situatie in Nederland. Enerzijds omdat het politiewezen daar op belangrijke punten gevoelig anders is georganiseerd en zich dus goed leent voor enige vergelijking. Anderzijds omdat daar meer studie en onderzoek is verricht aangaande een aantal aspecten van het politiewezen die in het licht van zijn "Europeanisering" uitermate relevant zijn.

Afdeling 2. DE ORGANISATIE VAN DE POLITIE EN DE POLITIELE SAMENWERKING IN DE EUROPESE GEMEENSCHAP

§ 1. De Europese Commissie als politie-orgaan

Wat hiervoor is gezegd over de Europese Gemeenschap, of althans de Europese Commissie, als politie-orgaan, heeft nog steeds zijn grondslag in het Verdrag tot oprichting van de Europese Economische Gemeenschap (EEG-Verdrag), en m.n. in Art. 89 van dit Verdrag. Hierin wordt met zoveel woorden gezegd dat de Europese Commissie moet waken over de toepassing van de beginselen i.v.m. de eerlijke mededinging en, op verzoek van een Lid-Staat dan wel ambtshalve, en in samenwerking met de bevoegde autoriteiten van de Lid-Staten, welke haar daarbij behulpzaam zijn, een onderzoek instelt naar de gevallen van vermoedelijke inbreuk op bovengenoemde beginselen; indien haar blijkt dat een inbreuk is gepleegd, stelt zij passende maatregelen voor om daaraan een eind te maken. Deze opdracht heeft in de kern immers alles gemeen met de taak zoals die in de Lid-Staten in het algemeen wordt toegeschreven aan politiediensten. Bekijk, voor wat de omschrijving van de politietaak betreft, in eigen land maar eens Art. 8 van het Wetboek van Strafvordering en Art. 1 van de Wet op de Rijkswacht. En hierbij komt dat de bevoegdheden die in het kader van deze opdracht middels Verordening nr. 17 van 6 februari 1962 aan de Europese Commissie zijn verleend, eveneens in belangrijke mate overeenstemmen met de bevoegdheden die in de Lid-Staten aan politie-ambtenaren zijn gegeven om wetten daadwerkelijk te handhaven.¹ Hierbij kan in het bijzonder worden gedacht aan de bevoegdheid om inlichtingen in te winnen bij de overheid en bedrijven en de bevoegdheid om verificaties bij ondernemingen uit te voeren.

Staat het dus buiten kijf dat de Europese Commissie ook de rol van een poli-

---

1. Verordening (EEG) nr. 17 van 6 februari 1962 - Eerste verordening over de toepassing van de artikelen 85 en 86 van het Verdrag (Pb nr. 13 van 21.2.1962, 204/62-211/62. Over (de toepassing van) deze bevoegdheden zijn niet zo heel veel studies geschreven. Een van de beste is in elk geval die van Gillmeister, F., *Ermittlungsrechte im deutschen und europäischen Kartellordnungswidrigkeitenverfahren*, Baden-Baden, Nomos Verlagsgesellschaft, 1985.

tie-orgaan vervult, het is evenzeer een feit dat er gewoonlijk niet in zulke termen over de Commissie wordt gesproken. De redenen waarom dit niet gebeurt, zijn niet direct duidelijk. Maar aan de ene kant moeten zij wellicht worden gezocht in de aard van de gedragingen waarop de genoemde bevoegdheden betrekking hebben : die worden veelal niet onmiddellijk met het bedrijven van misdaad geassocieerd. En aan de andere kant hebben zij misschien te maken met de wijze waarop de Europese Commissie is georganiseerd : de betrokken bevoegdheden worden in het algemeen uitgeoefend door ambtenaren van Directoraat-Generaal IV, maar zijn niet exclusief toegewezen aan één welbepaalde groep ambtenaren, een eigen "politiekorps" als het ware. Ook hierdoor wordt de associatie van de Europese Commissie met een politie-orgaan natuurlijk niet bevorderd.

In de nabije toekomst zal er echter wel verandering komen in de perceptie van de Europese Commissie. De reden van deze kentering ligt voor de hand. Er bestaat nl. het streven om (ook) in andere sectoren van het EG-beleid dan die van het verzekeren van eerlijke en gelijke concurrentievoorwaarden, ambtenaren met een duidelijke politieke titel en politieke taak aan te duiden.

Deze ontwikkeling doet zich op diverse beleidsterreinen van de EG voor, net zo goed dat van de landbouw als dat van het milieu. Maar ze kan ook worden gedemonstreerd aan de hand van het beleid inzake de handhaving van de regels met betrekking tot de instandhouding en het beheer van de visbestanden. In het kader van dit beleid is nl. overgegaan tot de instelling van een internationale gezamenlijke inspectie in het noordwestelijk deel van de Atlantische Oceaan, in 1987-1988. In de Verordening waarin de bemanning van deze inspectie nader wordt geregeld, wordt de Europese Commissie de bevoegdheid gegeven om communautaire inspecteurs aan te wijzen, - communautaire inspecteurs die zowel kunnen worden aangesteld door de Europese Commissie zelf als door een Lid-Staat.² Met andere woorden : hier is de basis gelegd voor een communautaire visserij-inspectie waarvan de leden - dit mogen we zeker niet vergeten - blijkens de bijbehorende regeling betreffende de wijze waarop de inspecties moeten worden uitgevoerd, over vergaande bevoegdheden beschikken.

§ 2. De Europese Gemeenschap en de bijzondere politiediensten in de Lid-Staten

In de visserij-sector wordt echter ook een andere ontwikkeling zeer goed zichtbaar, nl. de toenemende bemoeienis van de EG met de organisatie van de bijzondere politiediensten in de Lid-Staten om een meer adequate handha-

---

2. *Verordening (EEG) Nr. 1956/88 van 9 juni 1988 tot vaststelling van de bepalingen voor de toepassing van de door de Visserijorganisatie voor het noordwestelijk deel van de Atlantische Oceaan (NAFO) vastgestelde Regeling inzake gezamenlijke internationale inspectie* (Pb, nr. L 175 van 6. 7. 1988, 1 - 18). Over de sterkte etc. van deze communautaire inspectie leven nog wel wat vragen. Zie bv. de schriftelijke vraag hieromtrent van Mr. J. Vasquez Fouz e.a. in het Europese Parlement op 11 mei 1990 (OJ, no. C 309 van 10.12. 1990, 25-26).

ving van het EG-recht te verzekeren. Hiertoe kan worden verwezen naar een aantal beschikkingen uit dezelfde jaren, 1987-1988, waarin de bijdragen van de EG zijn vastgesteld aan de financiering van de uitgaven van de Lid-Staten voor de modernisering en verbetering van de voorzieningen inzake toezicht en controle op de toepassing van de communautaire regeling van het behoud van de visbestanden. Concreet gaat het hier om de mede-financiering van uitgaven voor de aanschaf van apparatuur inzake de registratie van visvangsten, voor de technische uitrusting van de schepen van inspectieteams, enz.³

In aansluiting op deze specifieke ontwikkeling moet vervolgens worden gewezen op de vrij recente poging van de Europese Commissie, onder druk van het Europees Parlement en de Europese Raad, om via de UCLAF (Unité de Coordination pour la Lutte Anti-Fraude) de samenwerking, niet alleen tussen haar eigen diensten maar ook tussen de Lid-Staten onderling en tussen de Lid-Staten en haarzelf, te bevorderen met het oog op een meer gerichte bestrijding van de zgn. EG-fraude.⁴ Met de oprichting van deze eenheid, eveneens in 1987-1988, heeft de EG zichzelf immers in één klap gebombardeerd tot de voornaamste draaischijf van de internationale samenwerking tussen de talrijke bijzondere politiediensten die in de Lid-Staten actief zijn op haar beleidsterreinen. Lezing van de verslagen die de Europese Commissie over de voortgang van de fraudebestrijding in 1990 en in 1991 heeft uitgebracht, maakt duidelijk wat dit allemaal betekent: een uitbouw van de wederzijdse bijstand tussen dergelijke diensten, bijscholing van hun personeel en verbetering van hun materieel, snellere en betere berichtgeving tussen die diensten en de Europese Commissie, ontwikkeling van nieuwe controletechnieken, en nog veel meer.⁵ Met name door de opbouw van UCLAF heeft de EG haar politieke gezicht naar de Lid-Staten toe dan ook duidelijk geprofileerd. En als met dezelfde allure wordt voortgegaan op de weg die zo is ingeslagen, zal dit

3. Zie o.m. de *Beschikking van de Raad van 18 mei 1987 inzake de financiële deelneming van de Gemeenschap in de ontwikkeling van de voorzieningen inzake toezicht en controle die nodig zijn voor toepassing van de communautaire regeling voor het behoud van de visbestanden* (Pb, nr. 135 van 23.5.1987, 31-32) en de *Beschikking van de Commissie van 2 mei 1988 inzake de financierbaarheid van uitgaven voor uitbreiding van voorzieningen voor toezicht en controle op de toepassing van de communautaire regeling voor het behoud van de visbestanden* (Pb, nr. L 136 van 2. 6. 1988, 14-15). Zie verder o.m. *Tweede interimverslag over de bijstelling van het gemeenschappelijk visserijbeleid*, Europees Parlement, Zittingsdocumenten, 27-4-1992, A3-0175/92, en de *Opinion on the report on monitoring implementation of the common fisheries policy*, OJ van 16.12.1992, N° C 332/19-332/21.
4. Over deze fraude-problematiek is inmiddels heel wat literatuur voorhanden. Wat de Nederlandse literatuur betreft kan o.a. worden verwezen naar: *Fraude in de Europese Gemeenschappen*, 's Gravenhage, T.M.C. Asser Instituut, 1988; H. De Doelder, (ed.), *Bestrijding van EEG-fraude*, Arnhem - Antwerpen, Gouda Quint - Kluwer Rechtswetenschappen, 1990; J. Vervaele, *EEG-fraude en Europees economisch strafrecht*, Deventer, Kluwer, 1991.
5. Commissie van de Europese Gemeenschappen, *Fraudebestrijding; verslag over de werkzaamheden en vorderingen in 1990*, Brussel, 1991 (SEC(91) 456 def.), en *Fraudebestrijding; verslag over de werkzaamheden en vorderingen in 1991*, Brussel, 1992 (SEC (92) 943 def.).

profiel ongetwijfeld veel scherpere trekken gaan vertonen en overall in de EG op grote schaal worden herkend. Want wat nu nog vaaglijk "coördinatie" wordt genoemd zal op den duur onvermijdelijk, op een aantal punten althans, concentratie zoniet centralisatie gaan heten !

Deze voorspelling roept vanzelfsprekend de vraag naar het "waarom" van een dergelijke evolutie op. Het antwoord op deze vraag moet haast wel wat speculatief zijn. Maar, ten eerste, denk ik is het zo dat kwesties als de verkeerszorg, het landbouwbeleid, de zorg om de visserijbestanden en het fysieke milieu langzamerhand even belangrijk zijn geworden of aan het worden zijn als het probleem van de (on)eerlijke concurrentie. En waarom zou voor de beheersing van dit probleem kennelijk wel een centrale, of althans centraal gestuurde, aanpak geboden zijn en voor die van deze andere kwesties niet ? Ten tweede moet toch onder ogen worden gezien dat voor die kwesties evenzeer geldt dat zij in belangrijke mate grensoverschrijdend, internationaal zijn, dus niet (langer) door de Lid-Staten afzonderlijk kunnen worden opgelost, maar (ook) een bovennationale aanpak vergen. Op de derde plaats kan worden vastgesteld dat de toenemende inmenging van "Brussel" in de handhaving van het EG-recht, volgens Art. 5 van het EEG-verdrag in beginsel toch een taak van de Lid-Staten, een welhaast onontkoombaar gevolg is van het feit dat de Lid-Staten de handhaving hiervan niet, of toch niet genoeg, daadkrachtig, coherent en consistent uitvoeren, kunnen uitvoeren soms, o.m. door gebrek aan financiële middelen. En of de uitspraak van het Hof van Justitie in de roemruchte Joegoslavisch-Griekse "mais-zaak", nl. dat de Lid-Staten "doivent veiller à ce que les violations du droit communautaire soient sanctionnées dans des conditions, de fond et de procédure, qui soient analogues à celles applicables aux violations du droit national d'une nature et d'une importance similaires et qui, en tout état de cause, confèrent à la sanction un caractère effectif, proportionné et dissuasif", in deze situatie veel verandering zal teweegbrengen, waag ik te betwijfelen.⁶

Overigens zal het duidelijk zijn dat een dergelijke evolutie de problemen, die door de tegenwoordige ontwikkelingen in de verhouding tussen de EG en de (bijzondere politiediensten van de) Lid-Staten al worden opgeroepen, alleen maar zal vergroten. Hierbij kan o.m. worden gedacht aan de verdragsrechtelijke grondslag voor het huidige optreden van de Europese Commissie. Wordt dit bv. wel genoegzaam gedekt door de taak die de Commissie in Art. 155 EEG-Verdrag wordt gegeven : toezien op de toepassing zowel van de bepalingen van dit Verdrag als van de bepalingen welke de instellingen krachtens dit Verdrag vaststellen ? Is niet de opnemng van een meer specifieke taakomschrijving in het EEG-Verdrag geboden om al haar politieke activiteiten een behoorlijke juridische basis te geven ? Een probleem dat hier nauw bij aansluit, is het probleem van de politiebevoegdheden van communautaire ambtenaren, inspecteurs of geen inspecteurs genoemd. Wie vergelijkt hoe deze bevoegdheden in het kader van de bestrijding van oneerlijke concurrentie

6. Recueil de la Jurisprudence de la Cour, 1989, 2965-2988.

zijn geregeld, en hoe in het kader van de bestrijding van "oneerlijke visserij", die stelt immers enorme verschillen hiertussen vast.⁷ En de vraag rijst dan ook of stilaan niet moet worden toegewerkt naar een harmonisering en wellicht zelfs een zekere codificering van die bevoegdheden; mocht hiertoe worden besloten, dan kan hun regeling overigens terzelfdertijd worden aangepast aan de eisen die het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens op dit punt stelt. Het derde en laatste probleem waar ik in dit verband op wil wijzen, is dat van de organisatie van "de politie" binnen de Europese Gemeenschap. Nu onder druk van de omstandigheden op diverse beleidsterreinen van de EG communautaire politie-ambtenaren te voorschijn komen, dreigt het gevaar dat zich in de Gemeenschap herhaalt wat in vele Lid-Staten veel vroeger is gebeurd : een verschikkelijke versnippering van de organisatie van de (bijzondere) politie. Dit gevaar is, gegeven de grote verscheidenheid aan domeinen waarop de EG zich heeft ontplooid, natuurlijk moeilijk helemaal te bezweren. Wie het tijdig onderkent, kan echter maatregelen nemen om het te beperken.

§ 3. De Europese Gemeenschap en de reguliere politiediensten in de Lid-Staten

Zoals in de Inleiding al werd aangegeven voltrekt de internationale samenwerking tussen de reguliere politiediensten zich tot op heden volledig buiten het kader van de EG. Enerzijds vindt zij nl. plaats via Interpol en anderzijds via TREVI.⁸ Waarom dit zo is, werd in de Inleiding ook al gesuggereerd : deze samenwerking wordt traditioneel beschouwd als een vertrouwelijke, gouvernementele aangelegenheid tussen de betrokken landen. Maar hier komt - naar de EG toe - natuurlijk bij dat de reguliere politiediensten in het algemeen zeker niet onmiddellijk betrokken waren én zijn bij de handhaving van het EG-recht; dit was én is gewoonlijk het werkterrein van bijzondere politiediensten. In het nabije verleden is er bv. in het Europese Parlement wel bij herhaling voor gepleit om de EG rechtstreeks te betrekken bij de internationale samenwerking tussen de bedoelde diensten, bv. via de oprichting van een *European Community Drugs Task Force*, maar dit pleidooi vond bij de Europese Raad en bij de regeringen zelf van de Lid-Staten nimmer gehoor.⁹

In deze situatie is op slag verandering gekomen met het voorstel van de Duitse Bondskanselier Kohl op de Europese Top in Luxemburg, op 28 en 29 juni 1991, om een Europol op te richten. Dit voorstel hield in dat uiterlijk op 31 december 1993 in het EEG-Verdrag de oprichting zou worden ingeschreven van een Centraal Europees Recherche Bureau ("Europol") voor de strijd tegen de internationale drugshandel en de georganiseerde misdaad. De taken

-
7. Vgl. de literatuur en bronnen, geciteerd in de noten 1 en 2.
  8. Zie Fijnaut, C., "The internationalization of criminal investigation in Western Europe", in *Police cooperation in Europe*, C. Fijnaut en R. Hermans, (ed.), Lochem, J.B. van den Brink, 1987, 32-56.
  9. *Report drawn up on behalf of the Committee of Enquiry into the drugs problem in the Member States of the Community on the results of the Enquiry* (Rapporteur : Sir Jack Stewart-Clark), European Communities, European Parliament, Working Documents, 1986-1987 (PE 106.715/B/fin./corr.)

van dit Bureau zouden trapsgewijze dienen te worden uitgebouwd. Eerst - tegen 31 december 1992 - zou er een "relaisstation" voor de uitwisseling van informatie en ervaring moeten komen. Later zouden aan dit Bureau handlingsbevoegdheden, ook binnen de Lid-Staten, moeten worden toegekend. Waar dit Bureau binnen de Europese Gemeenschap moet worden ondergebracht, werd in het voorstel niet met zoveel woorden gezegd, maar de Europese Commissie was natuurlijk de plaats die het meest voor de hand ligt.¹⁰ De andere deelnemers aan de Top in Luxemburg werden overigens door dit voorstel kennelijk wat overvallen. Want in de conclusies zelf van de betrokken Europese Top - het Duitse voorstel is hier als bijlage aan toegevoegd - wordt alleen maar gezegd dat zij akkoord zijn gegaan met de doelstellingen die ten grondslag liggen aan dit voorstel. Zij namen m.a.w. duidelijk wat afstand van wat de Duitse delegatie te berde had gebracht.

Dat de andere delegaties op die Top verrast waren over het Duitse initiatief is op zichzelf verwonderlijk.¹¹ Want wie enigermate de discussie heeft gevolgd die in Duitsland al jaren woedt over de organisatie van de internationale politiem samenwerking in West-Europa, kon bevroeden dat vroeg of laat dit initiatief zou worden genomen. Sinds het begin van de jaren '70 immers hebben vooraanstaande Duitse politici het standpunt ingenomen dat die samenwerking zou moeten worden georganiseerd binnen het kader van de Europese Gemeenschap. Anders dan de opeenvolgende hoofden van het Bundeskriminalamt - die steeds veeleer geporteerd zijn geweest voor een versterking van Interpol binnen West-Europa - meenden zij nl. dat alleen binnen dit kader voldoende samenwerking zou kunnen worden uitgebouwd en tevens voldoende politieke controle op deze samenwerking zou kunnen worden uitgeoefend. De Bondsminister van Binnenlandse Zaken Schäuble concretiseerde deze ideeën in 1989-1990 in het voorstel om binnen de EG een instantie op te richten die verantwoordelijk zou zijn voor de vergaring en analyse van criminele informatie, de ontwikkeling van nieuwe bestrijdingsmethodes, de opleiding van politie-officieren en het beheer van gemeenschappelijke forensische laboratoria e.d. Of de leden van dit agentschap ook uitvoerende bevoegdheden zouden moeten krijgen, liet hij in 't midden.¹² Bondskanselier Kohl liet in lezingen die hij in 1988- 1989 her en der in West-Europa hield, echter geen misverstand bestaan over wat zijn opvatting terzake is. Pleitend in deze lezingen voor de oprichting van een Europese FBI, sprak hij zich als vanzelf voor de toekenning van dergelijke bevoegdheden uit.¹³ De Europol-gedachte die op de Top in Luxemburg werd verwoord, kan dan ook zonder meer als een com-

---

10. Zie Europa van Morgen, 1991, 324-332.

11. Hetgeen volgt heb ik gedetailleerd uitgewerkt in een voordracht op het recente internationale symposium van het T.M.C. Asser Instituut te Den Haag over : *The free movement of persons in Europe*. Deze voordracht, getiteld : *The "Communitization" of police cooperation in Western Europe*, zal binnenkort worden gepubliceerd in de bundel die n.a.v. dit symposium zal verschijnen.

12. Zie o.m. de tekst van de rede die hij hieromtrent in Den Haag heeft gehouden in het tijdschrift *Innere Sicherheit*, 1989, nr. 5, 10-14.

13. Samenvattingen van deze voordrachten zijn verschenen in Europa-Bericht, 1988, nr. 131, blz. 9 en Europa van Morgen, 1988, 599.

binatie van de ideeën van Bondskanselier Kohl en Bondsminister Schäuble worden gezien.

Verwonderlijk is natuurlijk ook dat de andere delegaties dit voorstel in Luxemburg - zij het met het nodige voorbehoud - hebben aangenomen. De meeste regeringen zijn immers tot op de dag van vandaag altijd zeer gekant geweest tegen een communautaire organisatie van de internationale samenwerking tussen de reguliere politiediensten binnen de EG. De Nederlandse Minister van Justitie, E. Hirsch Ballin, sprak zich in 1990 nog vierkant tegen de vorming van een Europol uit.¹⁴ Waarom zijn de regeringsleiders in Luxemburg dan toch overstap gegaan? Alleen omdat ze zo vlug geen weerwoord hadden op de Duitse verrassingsaanval? Dit zal zeker hebben meegespeeld. Belangrijker is echter naar mijn mening het feit geweest dat het Duitse voorstel in de lijn ligt van diverse belangrijke pogingen om de internationale politieverwerking in West-Europa op een andere dan de traditionele leest te schoeien. Hierbij kan allereerst worden gedacht aan de Schengen-Verdragen.¹⁵ Want hierin worden niet alleen bepaalde facetten van de grensoverschrijdende samenwerking geregulariseerd, maar worden toch ook, geheel buiten Interpol om, nieuwe internationale instituties voorzien, met name het Schengen Informatie Systeem (SIS). En verder moet de aandacht worden gevestigd op het feit dat in TREVI-verband in 1990 een *programme of action* werd aangenomen waarin heel wat punten zitten die enerzijds ook in de Schengen-Verdragen een grote rol spelen maar anderzijds ook veel gemeen hebben met de ideeën die eerder door Duitse Bondsministers omtrent Europol werden geventileerd.¹⁶ Met andere woorden: in de voorbije jaren is de afstand tussen de ideeën om de internationale samenwerking tussen de reguliere politiediensten langs puur intergouvernementele weg te verbeteren en de ideeën om dit langs meer communautaire weg te doen zo verkleind dat de overstap, in Luxemburg, van het ene in het andere spoor niet langer volslagen onoverkomelijk was.

Vervolgens was in 1991 de grote vraag natuurlijk: wat zal er op de Top van Maastricht, komende december, gebeuren? Zou het Duitse voorstel dan volledig worden overgenomen of slechts in een min of meer geamendeerde vorm. Dat dan zou blijken dat de regeringsleiders helemaal niets meer wilden

14. Zie de Nederlandse Staatscourant, 1990, nr. 69, 1, 15.

15. Over de Schengen-Verdragen is onderhand heel wat gepubliceerd. Zie o.m. het themanummer van Delikt en Delinkwent: *Schengen en verder* (September 1991); *Schengen; internationalization of central chapters of the law on aliens, refugees, security and the police*, H. Meijers et al., Deventer, W.E.J. Tjeenk Willink, 1991; *Dissonanten bij het Akkoord van Schengen*, G.P.M.F. Mols, (ed.), Deventer, Kluwer, 1990.

16. Dit *programme of action* is door de betrokken Ministers van Binnenlandse Zaken en Justitie vastgesteld in Dublin, in juni 1990. Zie verder over deze samenhang C. Fijnaut, "Naar een Gemeenschap-pelijke regeling van de politieke samenwerking en de justitiële rechtshulp", in *Schengen: proeftuin voor de Europese Gemeenschap?*, C. Fijnaut, J. Stuyck en P. Wytinck, (ed.), Antwerpen-Arnhem, Kluwer Rechtswetenschappen-Gouda Quint, 1992, 89-118.

weten van dit voorstel, leek uitgesloten; daarvoor hadden zij zich in Luxemburg reeds al te zeer geëngageerd. Maar dat dan ook naar voren zou komen dat zij vooral weinig zouden voelen voor de toekenning van executieve bevoegdheden aan Europol, leek evenzeer voor de hand te liggen. Want wie nog maar een oppervlakkige vergelijking maakt tussen een Europol van Duitse makelij en de Amerikaanse FBI, moet vaststellen dat in West-Europa, in de EG, nog steeds niet de voorwaarden zijn vervuld voor de oprichting van een dergelijke (internationale) politiedienst : er is hier geen adequate (federale) bestuurlijke structuur voorhanden, er bestaat niet zoiets als een supranationaal (federaal) openbaar ministerie en een bijbehorende rechterlijke organisatie, en van een passend Europees strafrecht is ook al geen sprake.¹⁷ Het kon dus in Maastricht moeilijk anders dan op een compromis uitdraaien.

Deze verwachting was overigens temeer gerechtvaardigd als men keek naar de voorstellen van het Luxemburgse Voorzitterschap om het EEG-Verdrag met het oog op de vorming van een Europese Politieke Unie te wijzigen; voorstellen die, zoals men weet, de grondslag hebben gevormd voor de besluitslagen terzake in Maastricht. Met betrekking tot de internationale samenwerking tussen o.m. de politiediensten op het terrein van de bestrijding van de internationale misdaad, de handel in verdoevende middelen en het terrorisme inbegrepen, wordt hierin nl. een soort van middenweg tussen een communautaire en intergouvernementele aanpak verkozen. Enerzijds wordt immers duidelijk gestipuleerd dat die samenwerking aangelegenheid van de Lid-Staten vormt, anderzijds wordt heel nadrukkelijk de Europese Commissie bij deze samenwerking betrokken. In Artikel K. 4 wordt zelfs gezegd : "The Commission shall be fully associated in the work on co-operation in the field of home affairs and judicial affairs".¹⁸ Als de regeringsleiders in Maastricht met dit artikel akkoord zouden gaan, lag de oprichting binnen de Europese Gemeenschap van een Europol dat vooral zou zijn bedoeld om de nationale reguliere politiediensten en hun internationale samenwerking te ondersteunen, duidelijk in het verschiep.

En, zoals men weet, ondertussen is Europol al een stuk realiteit. In het Verdrag van Maastricht, en meer bepaald in de titel betreffende de samenwerking op het gebied van justitie en binnenlandse zaken (Titel VI) is een bepaling (K.1.9) opgenomen die luidt als volgt : "politiële samenwerking met het oog op het voorkomen en bestrijden van terrorisme, de illegale drughandel en andere ernstige vormen van internationale criminaliteit, zo nodig, met inbegrip van bepaalde aspecten van douanesamenwerking, in samenhang met de organisatie op unieniveau van een systeem voor de uitwisseling van informatie

---

17. C. Fijnaut, "Naar een Europees FBI?" in *Grensverleggende recherche*, G. Blonk, C. Fijnaut en E. De Kerf, (ed.), Lochem, J.B. van den Brink, 1990, 131-144.

18. De Luxemburgse voorstellen zijn afgedrukt in *Europe Documents*, no. 1722/1723, van 5 juli 1991.

binnen een Europese Politiedienst (Europol)". En aan deze bepaling hangt een "Verklaring betreffende de politieke samenwerking" vast waarin wordt gespecificeerd wat de taken van zulk een Europol uiteindelijk zoal kunnen gaan behelzen :

- bijstand aan de nationale instanties die belast zijn met strafrechtelijke vervolging en veiligheid, met name op het gebied van de coördinatie van onderzoek en opsporing;
- oprichting van databanken;
- gecentraliseerde evaluatie en gecentraliseerd beheer van informatie ten einde een overzicht van de situatie te krijgen en na te gaan welke verschillende onderzoeksmethoden worden toegepast;
- inzameling en beheer van informatie betreffende de nationale werkwijzen op het gebied van preventie, ten einde deze aan de Lid-Staten mee te delen en preventie-strategieën op Europees niveau vast te stellen;
- maatregelen betreffende aanvullende opleiding, onderzoek, criminalistiek en gerechtelijke antropometrie.

Mede gelet op de verdragsrechtelijke context van het geciteerde artikel kan tenslotte worden gesteld dat Europol, aan de feitelijke oprichting waarvan sinds 1 september 1992 in Strasbourg wordt gewerkt, inderdaad helemaal beantwoord aan wat mocht worden verwacht. Het vormt - zij 't dan ook binnen de Europese Unie - een in hoofdzaak intergouvernementeel politieel samenwerkingsverband. Dit wil evenwel niet zeggen dat de Europese Commissie en het Europees Parlement helemaal buiten spel staan. De Europese Commissie wordt volgens Artikel K.4.2 "volledig betrokken bij de werkzaamheden op de in deze titel genoemde gebieden" - dus ook de politieke samenwerking, terwijl het Europees Parlement krachtens Artikel K.6 door het Voorzitterschap en de Europese Commissie regelmatig op de hoogte moet worden gebracht van de werkzaamheden die binnen het kader van Titel VI vallen, door het Voorzitterschap moet worden geraadpleegd over de voornaamste aspecten van die werkzaamheden, en zelf vragen en aanbevelingen tot de Europese Raad kan richten.¹⁹

§ 4. Bij wijze van overgang naar de volgende paragraaf

Wanneer al de ontwikkelingen die hiervoor zijn aangeduid, zich zullen doorzetten, dan lijdt het geen twijfel of de EG wordt via de Europese Commissie op den duur het middelpunt van de politie, bijzondere en reguliere, in West-Europa. Gaandeweg zal dan ook blijken dat het onderscheid dat in de vorige subparagrafen tussen al die ontwikkelingen is gemaakt, niet meer dan een analytisch, wat formeel onderscheid is, gebaseerd op de tegenwoordig gangbare indeling van politiediensten en politietaken. Want wanneer men die ontwikkelingen beziet vanuit de problemen waar zij een oplossing voor moeten bieden, dan moet men vaststellen dat zij op bepaalde punten niet parallel aan

---

19. *Verdrag betreffende de Europese Unie*, Luxemburg, Bureau voor Officiële Publikaties der Europese Gemeenschappen, 1992, 131-132, 248.

elkaar (kunnen blijven) lopen, maar elkaar noodzakelijkerwijze (moeten) kruisen. Het meest duidelijk is dit op het punt van de bestrijding van de EG-fraude. Waar deze fraude voor een deel ook wordt bedreven door lieden die er ook heel andere criminele praktijken op na houden, kan het niet anders zijn dan dat de bestrijding van deze fraude niet exclusief wordt toevertrouwd aan bijzondere politiediensten maar in nauwe samenwerking met de reguliere politiediensten wordt georganiseerd.²⁰ Dit houdt dan weer in dat niet alleen op het niveau van de Europese Commissie maar ook op het niveau van de Lid-Staten een politiebeleid moet worden gevoerd waarin meer de complementariteit en de verwevenheid dan de "apartheid" van deze 2 soorten politiediensten centraal staat.

Afdeling 3.

DE IMPLICATIES VOOR DE ORGANISATIE VAN HET POLITIEWEZEN IN BELGIE

Om aan te geven welke implicaties voor de organisatie van het politiewezen in België besloten liggen in een conclusie als die welke zoëven werd getrokken, is niet eenvoudig. Met name niet omdat het onderhand meer dan 10 jaar geleden is dat er nog eens een omvangrijk wetenschappelijk onderzoek werd ingesteld naar de organisatie van de bijzondere politiediensten.²¹ Maar ook niet omdat de problematiek van deze diensten evenmin beleidsmatig aan de orde is gesteld. Recente literatuur over dit onderwerp is dan ook buitengewoon schaars.²²

Wie zich desalniettemin aan enige bespiegeling over die implicaties waagt, stoot op de eerste plaats allicht op de vraag of de toenemende bemoeienis van de Europese Commissie met de (nationale en internationale) handhaving van het EG-recht niet grote spanningen teweegbrengt of in elk geval teweeg zal brengen in de bijzondere diensten die daar nu al bij betrokken zijn, m.n. in de sfeer van de landbouw, de veeteelt en de visserij. Spanningen die niet alleen voortvloeien uit het feit dat de EG steeds meer en steeds hogere eisen aan deze diensten stelt, maar die ook een gevolg zijn van het feit dat het streven om kwantitatief en kwalitatief aan deze eisen te voldoen grote conflicten teweegbrengt met degenen die aan alsmaar stringenter controles worden onderwor-

20. C. Fijnaut, "De connecties tussen EG-fraude en georganiseerde misdaad", in H. De Doelder, (ed.), op. cit., 87-96.

21. Zie P. Ponsaers en R. De Cuyper, *Arbeidsinspectie : overheidszaak of privé-aangelegenheid*, Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1980. Voor een overzicht van de bijzondere opsporingdiensten in Nederland raadplege men Y. Buruma, E.M. De Koning - De Jong en J. Van Wieringen, *Bijzondere opsporingsdiensten*, Arnhem, Gouda Quint, 1990.

22. Een van de weinige recente publikaties waarin ook enkele bijzondere politiediensten worden besproken, is het themanummer van de *Revue du Travail* over : *Droit pénal social : repression ou dissuasion* (1991, nr. 2). Zie verder ook B. Bronders, "Strafprocessuele aspecten van de toezichtsregeling in de milieureglementering," in *De vervuiler aan banden gelegd ?*, C. Eliaerts, E. Enhus en R. Senden, (ed.), Antwerpen, Kluwer Rechtswetenschappen, 1990, 53-74.

pen: boeren, tuinders, vissers, etc. Ik heb van zulk een conflictueuze evolutie - afgezien van de zware incidenten die verleden jaar hebben plaatsgevonden n.a.v. de toepassing van strenge maatregelen, opgelegd door de Europese Gemeenschap, om de uitbreiding van de varkenspest in bepaalde delen van het land tegen te gaan - tot nu toe geen sporen kunnen ontdekken. Maar gelet op de ernstige problemen die zich in de voorbije jaren bij de Nederlandse AID (Algemene Inspectie Dienst, Ministerie van Landbouw) mede door toedoen van het scherpere EG-beleid hebben voorgedaan, kan ik me haast niet voorstellen dat dergelijke moeilijkheden bij de betrokken besturen en diensten van het eigen Ministerie van Landbouw niet zijn opgetreden.²³

In het verlengde van deze verwachting komt de vraag op of de meer en meer veeleisende aanpak van de EG t.a.v. de handhaving van het EG-recht door de Lid-Staten, in bepaalde sectoren op den duur niet moet leiden tot reorganisatie van de bijzondere diensten die hierbij zijn betrokken. Meer bepaald lijkt het mij op zijn minst geboden om na te gaan of in bepaalde gevallen, bv. de sfeer van de handhaving van de landbouwverordeningen, een zekere hergroepering van diensten niet op zijn plaats zou zijn om op een behoorlijke manier tegemoet te komen aan de eisen van de EG. Nu is het in die sfeer zo dat allerlei diensten met de uitvoering van specifieke onderdelen van het beleid terzake zijn belast. Maar kan op deze manier voldoende mankracht, kwantitatief en kwalitatief, worden gemobiliseerd voor een adequate handhaving van de bedoelde verordeningen? Kan op deze manier een vlotte samenwerking tussen de Europese Commissie en die diensten worden tot stand gebracht? En maakt deze versnipperde organisatie het mogelijk om, waar repressief-strafrechtelijk optreden aangewezen is, een open en directe verstandhouding met het Openbaar Ministerie op te bouwen? Ik weet niet hoe het antwoord op deze vragen na onderzoek zou luiden. Maar dat het niet onverdeeld positief zou zijn, lijkt mij waarschijnlijk.

Als hergroepering van diensten en/bijpassende herverdeling van taken nog niet noodzakelijk zou zijn, dan lijkt het wel nodig om minstens officieel overleg tussen de bijzondere diensten te institutionaliseren. Zowel om onderling prioriteiten in de handhaving vast te stellen, informatie over illegale praktijken uit te wisselen, enz., als om het overleg met diensten van de Europese Commissie, zoals de UCLAF, te kanaliseren en te coördineren. En gelet op

---

23. Omtrent de problemen bij de AID leze men het rapport van A.J.G.M. Bekke en J. De Vries, (ed.), *Tussen politiek en klantenkring; een onderzoek naar het functioneren van de Algemene Inspectie Dienst*, Leiden, Rijksuniversiteit Leiden, Vakgroep Bestuurskunde, 1991. Verder ook: J.A.E. Vervaele, D. Ruimschotel en R. Widdershoven, *Rechtshandhaving bij visquotering; een evaluatieve studie naar rechtshandhaving van nationale en Europese regelgeving*, Utrecht, Rijksuniversiteit Utrecht, NISER, 1990. In de licentiaatsverhandeling van C. Cartuyvels over de problematiek van de veterinaire keuring in België: *Tussen koe en paard* (K.U. Leuven, Faculteit der Rechtsgeleerdheid, 1989-1990) wordt aan de Europese dimensie in deze problematiek wel uitvoerig aandacht geschonken, maar wordt niet ingegaan op haar weerslag op de organisatie van de betrokken diensten en bedrijven.

wat hiervoor te berde is gebracht over de intrinsieke verwevenheid tussen de traditionele taken van de bijzondere politiediensten en de reguliere politiediensten, ligt het voor de hand dat minstens de rijkswacht en de gerechtelijke politie op de een of andere manier bij dit overleg worden betrokken. In bepaalde opzichten zijn zij toch immers duidelijk ook partij bij de handhaving van het EG-recht.²⁴

In zulk overleg zal op een gegeven moment zeker ook de vraag aan de orde komen of er - als complement van de onderlinge samenwerking - niet een zekere taakverdeling tussen de bijzondere en de reguliere politiediensten moet plaatsvinden. Want zoals ook uit de weinige publikaties over de situatie in eigen land kan worden opgemaakt, is het voor bijzondere politiediensten vaak een bijzonder moeilijke opgave om hun controlerende taken te verzoenen met meer opsporingsgerichte activiteiten, of, belangrijker nog, om binnen het bestuurlijke verband waarin zij werkzaam zijn, dergelijke activiteiten op een systematische manier en op een aanvaardbaar niveau te ontplooiën. De oorzaken van deze moeilijkheden zijn bekend : het beleid is veeleer op preventie dan op repressie gericht, de scholing van het personeel gaat niet in strafrechtelijke richting, de afstand tot het Openbaar Ministerie is groot, enz.²⁵ En juist omdat het ook niet eenvoudig is om deze oorzaken weg te nemen, ligt meer concreet de vraag voor de hand of in de mate dat de handhaving van het EG-recht een strafrechtelijk karakter heeft, zijn handhaving - in samenspel natuurlijk met de bijzondere diensten - niet moet worden overgelaten aan de reguliere politiediensten. Overigens zou het voordeel van een dergelijke beleidslijn zijn dat wordt voorkomen dat door de grote(re) bijzondere politiediensten, onder druk ook van het meer punitieve beleid dat momenteel door de EG wordt gevoerd, eigen opsporingseenheden worden opgericht, zoals in Nederland is gebeurd. Een dergelijke ontwikkeling zou de onderlinge samenwerking immers geweldig onder druk zetten. Daarenboven zou een dergelijke versnippering van het opsporingspotentieel de sturing van het strafrechtelijke politie-optreden door het Openbaar Ministerie zeer bemoeilijken.²⁶

Tenslotte zullen de hiervoor geschetste ontwikkelingen op het niveau van de Europese Gemeenschap ook de verhouding tussen de reguliere politiediensten inzake de internationale samenwerking niet onberoerd laten. In het bijzonder de oprichting van een Europol kan in dit verband voor de nodige beroering zorgen. Waarom ? Omdat met zijn oprichting onvermijdelijk een po-

---

24. In Nederland is al enkele jaren een debat gaande over de wijze waarop gestalte moet worden gegeven aan de samenwerking tussen de bijzondere en de reguliere politiediensten. Zie hieromtrent de rapporten van de gezamenlijke werkgroep van het Coördinerend Politie Beraad en het Platform Bijzondere Opsporingsdiensten : *Rapport intensivering samenwerking politie en bijzondere opsporingsdiensten* ('s Gravenhage, 1988) en *Nota verdere samenwerking politie en bijzondere opsporingsdiensten* ('s Gravenhage, 1990).

25. Zie de in noot 20 en 21 aangehaalde publikaties.

26. Omtrent de situatie in Nederland op dit punt staan veel lezenswaardige dingen in de zgn. Heroverwegingsrapporten nr. 73/1 en nr. 73/2 uit 1985 inzake de *Diensten met opsporingsbevoegdheid* ('s Gravenhage, 1985).

litie-informatiecircuit in West Europa tot ontwikkeling zal komen, naast en, naar mijn inschatting, ook ten koste van het Interpol-netwerk. En het is ondenkbaar dat de controle over dat circuit - voor wat het Belgische aandeel erin betreft - enkel en alleen zou worden toevertrouwd aan de commissaris-generaal van gerechtelijke politie, zoals nu met Interpol het geval is. De grote rol die de rijkswacht en ook de gemeentepolitie (zeker in de grote steden) in de preventieve dan wel repressieve misdaadbestrijding spelen, sluit welhaast uit dat deze politiediensten alleen via de "flessenhals" van het commissariaat-generaal van gerechtelijke politie zouden mogen, kunnen, interageren met de Europese Commissie en met andere grote politiediensten in de Lid-Statens. Kortom, de totstandkoming van Europol zal nopen tot een grondige herbezinning over de manier waarop de internationale betrekkingen van de reguliere politiediensten nu zijn en straks moeten worden georganiseerd. Bij een dergelijke herbezinning kan zeker worden teruggegrepen op het "Pinksterplan" dat de regering verleden jaar heeft ontworpen om het hoofd te bieden aan de problemen bij politie en justitie die door de parlementaire "Bende-commissie" in haar eindrapport zijn gesignaleerd. In dit plan wordt immers het voornemen gehuldigd om - naar het model van bv. de Centrale Recherche Informatiedienst te Den Haag - voor de (reguliere) politiediensten een gemeenschappelijke infrastructuur op te bouwen. En het is heel goed denkbaar dat in een dergelijke instantie - die niet op een geprivilegieerde manier aan een van de reguliere politiediensten is opgehangen - voorzieningen, "relais-stations", worden aangebracht die het al deze diensten mogelijk maken op een directe manier met een Europol te communiceren. Of "iedereen" van een dergelijke aanpak gecharmeerd zal zijn, moet overigens worden betwijfeld. In het Koninkrijk Besluit van 2 september 1991 betreffende het commissariaat-generaal van gerechtelijke politie wordt tenminste nog geen stap in de richting van een dergelijke oplossing gezet. Volgens dit Koninkrijk Besluit voert de commissaris-generaal voor alle politiediensten, in het kader van hun opdrachten van gerechtelijke politie, de volgende taken uit : "(...) de betrekkingen met de buitenlandse politieautoriteiten en politiediensten in verband met de internationale organisatie voor criminele politie (Interpol)".²⁷ Van de inrichting van een gemeenschappelijk beheer van deze relaties is m.a.w. nog geen sprake.

Afdeling 4. TOT BESLUIT

Waar tot voor kort de EG niet of nauwelijks een rol speelde in de internationale discussie over de organisatie van de internationale politiesamenwerking in West Europa, staat zij nu midden in het centrum van de belangstelling. In het eerste deel van mijn uiteenzetting heb ik, hoop ik, duidelijk kunnen maken waar deze kentering in de situatie vandaan komt. In het tweede deel moge duidelijk zijn geworden dat de opkomst van de EG als centrum van politieel beleid en politieke activiteiten niet alleen de gevestigde internationale

---

27. Dit Koninkrijk Besluit is afgedrukt in het Belgisch Staatsblad van 21 september 1991, 20702-20705.

verhoudingen in de internationale politiesamenwerking, belichaamd door Interpol en TREVI, zwaar onder druk zet, maar juist ook de nationale verhoudingen op dit vlak zeer op de proef stelt. Zeker voor een toch al zo verdeeld politiebesteding als het Belgische vormt de internationalisering van het politiewezen via de EG - hoe noodzakelijk en onontkoombaar ook, wanneer het streven naar een Europese Politieke Unie wordt volgehouden - m.a.w. gemakkelijk een bron van spanningen en conflicten tussen de onderscheiden diensten en overheden. Want elkeen beseft maar al te goed dat de participatie aan deze internationalisering niet slechts invloed en prestige oplevert maar welhaast een "must" is om in het "politiële Europa" een rol van betekenis te kunnen (blijven) spelen. De regering heeft er dan ook goed aan gedaan om in haar programma een punt te maken van het beleid dat op het vlak van de internationale politiesamenwerking moet worden gevoerd.